

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

**Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ε. Μαυρακάκη-Πολυβίου,
Α.Σιμώτα-Βασίλα, Έ. Σκλαβούνου,
Π. Φλώρου-Παναγιωτοπούλου**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πρόοδος στη γλωσσολογική έρευνα με ηλεκτρονικά μέσα και η ανάγκη ενός ενημερωμένου αντίστροφου λεξικού της νέας ελληνικής αποτέλεσαν τους βασικούς λόγους για τη σύνταξη του *Αντίστροφου Ηλεκτρονικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής*. Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζουμε τη μεθοδολογία και τις αρχές που ακολουθήσαμε κατά τα διάφορα στάδια της σύνταξής του καθώς επίσης και κατά την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίσαμε.

DICTIONNAIRE ELECTRONIQUE INVERSE DU GREC MODERNE

**A. Anastassiadis-Symionidis, E. Mavrakaki-Poliviou,
B. A.Simota-Vasila, E. Sklavounou,
C. P. Florou-Panayotopoulou**

RESUME

Le progrès dans les recherches linguistiques à l'aide des moyens informatiques et le besoin d'un dictionnaire inverse exhaustif du Grec Moderne étaient les raisons primordiales qui ont déterminé notre décision de construire le *Dictionnaire Electronique Inverse du Grec Moderne*. Nous présentons la méthodologie et les principes que nous avons suivis pendant la rédaction et la résolution des problèmes auxquels nous avons fait face.

Ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μελέτη των συστημάτων της νεοελληνικής μορφολογίας, η διδακτική εποπτεία της ποικιλίας των διαφόρων συστημάτων και εν μέρει και της ετυμολογίας και της σημασίας τους καθώς και η διαπίστωση της κανονικότητας του σχηματισμού και της λειτουργικής σημασίας του είναι μερικά από τα οφέλη της χρήσης των αντίστροφων λεξικών σύμφωνα με τους Γ. Κουρμούλη (1967) (1) και Ε. Μπαλαφούτη (1996) (2).

Οι παραπάνω διαπιστώσεις, η πρόοδος στη γλωσσολογική έρευνα με ηλεκτρονικά μέσα και η ανάγκη ενός ενημερωμένου αντίστροφου λεξικού της νέας ελληνικής αποτέλεσαν τους βασικούς λόγους για την κατασκευή του *Αντίστροφου Ηλεκτρονικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής*.

1. ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΔΟΜΗΣ¹

Η πρώτη φάση της σύνταξης του *Αντίστροφου Ηλεκτρονικού Λεξικού της Νέας Ελληνικής* πραγματοποιήθηκε σε τέσσερα στάδια.

Στο πρώτο στάδιο συλλέξαμε με τη μέθοδο της τηλεομοιοτυπικής καταγραφής τα λήμματα από το *Αντίστροφο Λεξικόν* του Γ.Ι.Κουρμούλη (1967) (1). Στη συνέχεια προχωρήσαμε στη μονοτόνωση και την ορθογραφική συμμόρφωση των λημμάτων (ορθογραφική απλοποίηση όπως *τραίνο/τρένο*, και διόρθωση των επιθημάτων της καθαρεύουσας, όπως *κατάστας/κατάσταση*), αφού πρώτα αλφαβητίστηκαν στην ορθόδοξη σειρά, δηλ. από αριστερά προς τα δεξιά. Στις περιπτώσεις όπου ορθογραφικά προτείνονται δύο τύποι, προτιμήθηκε ο τύπος που υιοθετήθηκε από τον Μ. Τριανταφυλλίδη.

Στο δεύτερο στάδιο εμπλουτίσαμε τα παραπάνω λήμματα (περίπου 90.000) με τις μακροδομές του Λεξικού της Νέας Ελληνικής του Εμμ. Κριαρά (3) (προσθέσαμε περίπου 3.000 λήμματα από τα οποία περίπου 1000 είναι τοπωνυμικά επίθετα και αρκτικόλεξα) και του Αρχείου Νεολογισμών (4) (περίπου 3.000 λήμματα από τα οποία 1.000 περίπου αποτελούν μεταγραφή ξένων λέξεων με το ελληνικό αλφάβητο όπως *ντρέσιγκ*).

Ένας συμπληρωματικός εξοπλισμός πραγματοποιήθηκε μετά από αποδελτίωση των *corpus* εργασιών πάνω στην παραγωγική μορφολογία (Α. Αναστασιάδη - Συμεωνίδη 1994, 1995, 1996) (5), (6), (7), του ευρετηρίου των γλωσσολογικών όρων καθώς και του *corpus* των μελετών *Η νεολογία στην κοινή Νεοελληνική* (8) (Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη) και *Νεολογικός δανεισμός στη Νεοελληνική* (9) (Α. Αναστασιάδη - Συμεωνίδη). Το *corpus* της μελέτης του Λ. Παπαγεωργίου *Τα νεοελληνικά πληθυντικά ονόματα* (10) αποτέλεσε μια ακόμα πηγή εμπλουτισμού, καθώς επίσης και το αντίστροφο λεξικό του Ευάγγελου Μπαλαφούτη (2), από το οποίο συλλέξαμε κυρίως επιρρήματα και ρήματα στη μεσοπαθητική μορφή.

Το αρχείο λογοτεχνικών λέξεων που ο Λίνος Πολίτης κληροδότησε στο Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη θα αποτελέσει την τελευταία πηγή εμπλουτισμού. Μετά από μια δοκιμαστική αποδελτίωση παρατηρήσαμε ότι τα νέα λήμματα, που ανέρχονται σε χιλιάδες, περιλαμβάνουν κυρίως λαϊκότερους τύπους λεξικών μονάδων. Περιλαμβάνονται επίσης, προς το παρόν, και πολλοί ιδιωματικοί τύποι, και μάλιστα κοινοί τύποι με ιδιωματική προφορά π.χ. *καρατάς, κερατάς*.

---

¹ Μακροδομή = το ληματολόγιο ενός λεξικού

Στο τρίτο στάδιο κωδικοποιήσαμε τα λήμματά μας με τη γραμματική τους κατηγορία ακολουθώντας τη μεθοδολογία του υιοθετήθηκε από το Εργαστήριο Αυτοματισμού Τεκμηρίωσης και Γλωσσών (LADL²) του Πανεπιστημίου Paris VII κατά την κατασκευή του Ηλεκτρονικού Λεξικού της Γαλλικής (DELAS) από την Blandine Coustois και τον Max Silberstein (11). Ομόγραφοι τύποι γραμματικών λέξεων που μπορούν να υπάγονται σε δύο ή περισσότερες γραμματικές κατηγορίες υπακούουν στην αρχή της θεωρητικής λέξης. Έτσι ο ληματικός τύπος *ωραίο* κωδικοποιείται μόνο ως ουσιαστικό στο ουδέτερο γένος *ο*, *ο*:*οε* και όχι και ως επίθετο στο ίδιο γένος, και ο ληματικός τύπος *ωραία* ως επίρρημα *ο*, *ο*:*οε* και όχι και ως επίθετο ουδέτερου γένους στον πληθυντικό αριθμό. Όταν δεν αλλάζει η γραμματική κατηγορία δε λαμβάνονται υπόψη σημασιολογικές διαφοροποιήσεις. Μετά από την παραπάνω επεξεργασία προχωρήσαμε στην αντίστροφη αλφαβήτηση σε σύστημα Unix με τη βοήθεια του μηχανικού συστημάτων Pierre-Yves Foucou³. Το λεξικό περιέχει περίπου 112.000 ληματικούς τύπους και καλύπτει ηλεκτρονικό χώρο 1,8 MB.

2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τα κωδικά σημάδια που υιοθετήσαμε είναι τα ακόλουθα:

„Mr για τα μόρια όπως να, θα κτλ.

„Sδ για τους συνδέσμους όπως και, μα κτλ.

„Prθ για τις προθέσεις όπως ανά, παρά κτλ.

„Er για τα επιρρήματα όπως κει,

„Ekφr. για τις πολυλεκτικές μονάδες που χρησιμοποιούνται ως εκφράσεις και των οποίων τα συστατικά στοιχεία δεν υπάρχουν ελεύθερα π.χ. αβρόχοις ποσί,

„ΠΣΔ για τα προσδιοριστικά όπως ο ακολουθούμενο από το γένος και τον αριθμό του προσδιοριστικού ο, *ο*:*ΠΣΔ*:*οε*

„Αντ για τις αντωνυμίες ακολουθούμενες από το γένος και ενδεχομένως από τον αριθμό όπως λ.χ. κάποιος, *ο*:*Αντ*:*οε*

Η συντομογραφία „ΗΧΜ χρησιμοποιείται για την κωδικοποίηση των ηχομημητικών λέξεων όπως γαβ, γκαπ κτλ.

Τα επίθετα και τα ουσιαστικά έχουν αντίστοιχα τα κωδικά σημάδια „E και „O και παρουσιάζονται με τη μορφή του ληματικού τύπου, λ.χ. για τα επίθετα με τη μορφή του αρσενικού γένους στην ονομαστική του ενικού αριθμού όπως όμορφος „E:οε.

² Laboratoire D' Automatique Documentaire et Linguistique

³ Laboratoire de Linguistique Informatique-Université Paris 13

Σε περιπτώσεις όπου εμφανίζεται διπλή γραμματική κατηγορία λόγω καταχρηστικής παραγωγής προηγείται το κωδικό σημάδι της γραμματικής κατηγορίας του τύπου από τον οποίο παράγεται ο δεύτερος π.χ. πρώτα ,.Ε και μετά ,.Ο π.χ. ευγενές ,.Ε:οε, Ο:οε.

Λήμματα με φωνητική πολυτυπία καταχωρούνται ξεχωριστά όπως για παράδειγμα αλμυρός και αρμυρός.

Το λεξικό προσπαθεί, ως ένα βαθμό, να κωδικοποιήσει τύπους που ανήκουν σε ανοιχτό κατάλογο, λ.χ. σε ό,τι αφορά τα επίθετα σε -άρης υιοθετήθηκε η ακόλουθη λύση : ζηλιάρης ,.Ε:αε (που περιλαμβάνει τους τύπους ζηλιάρα Ε:θε και ζηλιάρικο Ε:οε) και Ο:αε. Επειδή όμως τα ουσιαστικά ανήκουν κανονικά σε ένα γένος, λημματογραφήθηκε χωριστά το ουσιαστικό ζηλιάρα ,.Ο:θε.

3 ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Ιδιαιτερότητες στο σχηματισμό ορισμένων μορφολογικών δομών μας ώθησαν στην υιοθέτηση επιμέρους αρχών κωδικοποίησης. Θα παρουσιάσουμε τις περιπτώσεις αυτές ανάλογα με τη γραμματική κατηγορία όπου αυτές ανήκουν.

3.1. ΕΠΙΘΕΤΑ

Πρόσθετη κωδικοποίηση σε ό,τι αφορά το γένος του θηλυκού κρίθηκε σκόπιμη για τα επίθετα σε -ής, -ης που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες στο σχηματισμό τους όπως π.χ. αβαθής ,.Ε:αε,θε. Στην περίπτωση αυτή συμπεριλήφθηκε και το ουδέτερο των επιθέτων αυτών όπως π.χ. αβαθές με την κωδικοποίησή του στο ουδέτερο γένος. Ειδικά για ορισμένα επίθετα σε -ος που σχηματίζουν τον τύπο του θηλυκού σε -ας αλλά και σε -(ι)α υιοθετήθηκε η ακόλουθη λύση: λημματικός τύπος ανθρακούχος ,.Ε:αε (που περιλαμβάνει ομαλό τύπο θηλυκού σε -α) αλλά και λημματικός τύπος ανθρακούχος ,.Ε:θε, λημματικός τύπος αλλιώτικος ,.Ε:αε (που περιλαμβάνει ομαλό τύπο σε -η) αλλά και λημματικός τύπος αλλιώτικα ,.Ε:θε.

Το κωδικό σημάδι των άκλιτων ξένων λέξεων οι οποίες χρησιμοποιούνται και ως επίθετα περιλαμβάνει και τα τρία γένη π.χ. *ιβουάρ* ,.Ε:αε,θε,οε.

Δομές που προβλέπονται από την κλίση όπως τα παραθετικά των επιθέτων δεν περιλαμβάνονται στο λημματολόγιο.

Επίθετα και κάθε λημματικός τύπος με υψηλό βαθμό λογιότητας που εμφανίζονται μόνο στο πλαίσιο εκφράσεων καταχωρούνται μαζί με τις εκφράσεις και όχι ως ξεχωριστά λήμματα, π.χ. το ουσιαστικό *άγρα* καταχωρίζεται ως συστατικό της εκφράσης *προς άγραν*,

η ουσιαστικοποιημένη μετοχή *δοκούν* καταχωρείται ως συστατικό της εκφράσης *κατά το δοκούν*.

Οι τύποι σε *-μένος* κωδικοποιούνται ως επίθετα.

3.2 ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Στα επαγγελματικά ουσιαστικά ο τύπος του θηλυκού καταχωρείται ως ξεχωριστό λήμμα όπως *συγγράφισσα*, *Ο:θε* και *συγγραφίνα*, *Ο:θε* ή *λογοτέχνις*, *σκηνοθέτις*.

Διπλή κωδικοποίηση υιοθετήθηκε στις δάνειες λέξεις που χρησιμοποιούνται με δύο γένη όπως *πάρκινσον*, *Ο:θε,σε*, καθώς και στα διγενή και μονοκατάληκτα, π.χ. *φιλόλογος*, *Ο:σε,θε*.

Τα ουσιαστικά που εμφανίζονται μόνο στον πληθυντικό αριθμό (*pluralia tantum*) κωδικοποιούνται με τη μορφή τους στον πληθυντικό αριθμό όπως *δίοδια*, *Ο:οπ* και *φορτωτικά*, *Ο:οπ*. Ουσιαστικά που αναπτύσσουν στον πληθυντικό αριθμό νέα λεξική σημασία, π.χ. *μακαρόνια* 'είδος φαγητού', καταχωρούνται μόνο στον τύπο του ενικού, δηλ. *μακαρόνι*.

Τύποι ουσιαστικών σε καθαρεύουσα που δε χρησιμοποιούνται πια όπως *γαλή*, *αίξ* παραλείπονται από τη μακροδομή. Αντίθετα περιλαμβάνονται στη μακροδομή διπλοί τύποι όπως *κίων*, *κίονας*, *ελέφας*, *ελέφαντας*, *δοθήν*, *δοθήνας* κ.ά.

Οι δεύτεροι τύποι του πληθυντικού π.χ. *διακοναράιοι*, *διαλαλητάδες* δεν καταχωρούνται, γιατί προβλέπονται από το μορφολογικό λεξικό.

3.3 ΡΗΜΑΤΑ

Τα ρήματα εμφανίζονται στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ενεργητική φωνή, λ.χ. *αγαπώ*, *Ρ:ΟΕ*, εκτός από τα τριτοπρόσωπα και απρόσωπα ρήματα, τα οποία κωδικοποιούνται ως εξής: *γλυκοχαράζει*, *Ρ:ΟΕ3π*, *πρέπει*, *Ρ:ΟΕαπρ*. Στην περίπτωση που οι τύποι ενός τριτοπρόσωπου ή απρόσωπου ρήματος συμπίπτουν μορφολογικά με τους τύπους προσωπικού ρήματος π.χ. *φαίνεται* - *φαίνομαι* καταγράφεται ως λημματικός τύπος μόνο το προσωπικό ρήμα, γιατί το τριτοπρόσωπο και το απρόσωπο προβλέπονται από το μορφολογικό λεξικό.

Τα αλληλοπαθή ρήματα, αν και χρησιμοποιούνται στους τύπους του πληθυντικού, καταχωρούνται λόγω λεξικογραφικής σύμβασης στο πρώτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα π.χ. *αλληλοβοηθιέμαι*.

Τα ρήματα που εμφανίζουν συνηρημένο και ασυναίρετο τύπο καταχωρούνται και με τις δύο μορφές π.χ. *αγαπάω*, *αγαπώ*.

3.4 ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Τα παραθετικά των επιρρημάτων που δεν προβλέπονται από ομαλούς μορφολογικούς κανόνες συμπεριλαμβάνονται στη μακροδομή του αντίστροφου αυτού λεξικού όπως π.χ. *ταχέως, ταχύτερα, ταχύτατα*.

Από τα επιρρήματα σε -ως καταχωρούνται όσα κατά την άποψή μας είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν. Ομαλά σχηματιζόμενα επιρρήματα που εμφανίζονται μόνο σε εκφράσεις καταχωρούνται στις εκφράσεις αυτές και όχι μεμονωμένα, π.χ. το επίρρημα *άραχνα* εμφανίζεται καταχωρημένο στην έκφραση *μαύρα κι άραχνα*.

4 ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΔΟΜΗΣ

Ο πλούτος της ελληνικής γλώσσας σε μορφολογικό και λεξιλογικό επίπεδο από τη μια μεριά και η αρχή της οικονομίας που ακολουθείται κατά τη σύνταξη των λεξικών από την άλλη είναι δύο αντίρροπες δυνάμεις που επηρεάζουν την εξαντλητικότητα της μακροδομής τους. Είναι γνωστό ότι οι λεξικογράφοι ανατρέχουν σε παλιότερα λεξικά για να εκμεταλλευτούν τις πληροφορίες που δίνονται. Στην περίπτωση μας το *Αντίστροφον Λεξικόν* του Γ. Κουρμούλη (1) αποτέλεσε το σημείο εκκίνησης.

Ειδικά για τα ηλεκτρονικά λεξικά, όπου πρέπει να καταχωρούνται όλοι οι τύποι, η πληρότητά τους θέτει το πρόβλημα των ορίων αποδοχής μορφολογικά υπαρκτών αλλά χρηστικά λόγιων ή λαϊκότερων λέξεων. Το ίδιο συμβαίνει και με τον εμπλουτισμό των λεξικών με νεολογισμούς. Η λογιότητα, ο λαϊκότερος χαρακτήρας, η παραγωγικότητα στο σχηματισμό και η χρήσή αποτελούν παράγοντες που δυσχεραίνουν την ακριβή οριοθέτηση της έκτασης της μακροδομής. Και αυτό γιατί οι μορφολογικοί μηχανισμοί και η αδράνεια των λεξικογράφων επιτρέπουν την καταχώρηση πεπονημένων ή παρωχημένων λέξεων αντίστοιχα, σε αντίθεση με τους μηχανισμούς λεξικοποίησης με τους οποίους η λέξη καθιερώνεται με την εμφάνισή της και κατά συνέπεια και με την αποδελίωσή της σε κείμενα. Σε επίπεδο μορφολογικού σχηματισμού μια λέξη μπορεί να είναι σύμφωνη με το γραμματικό σύστημα, σε χρηστικό επίπεδο όμως μπορεί να μην είναι υπαρκτή, όπως για παράδειγμα τα λήμματα *εμποροδικείο, αισχροδικείο*, που αποτελούν ορθούς σχηματισμούς με συνθετική σημασία χωρίς όμως χρηστικό αντίκρισμα. Και αντίστροφα μπορεί να σχηματίζονται νεολογισμοί που δεν έχουν καταγραφεί σε προγενέστερα λεξικά και χρησιμοποιούνται παρόλη τη σημασιολογική τους ιδιαιτερότητα, όπως για παράδειγμα το ουσιαστικό *ερωτοδικείο*.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό αποκλείστηκαν λήμματα που δίνουν την εντύπωση πεπποιημένων και όχι αποδελτιωμένων λέξεων, όπως για παράδειγμα *βόσκισσα*, *ορκισμός*. Επίσης δεν έχουν περιληφθεί αρχαϊζουσες λέξεις όπως *βοστρυχίζω*, *βοστρυχίζομαι* ή άλλες που παραμένουν αρχαϊζουσες ακόμη και μετά από ενδεχόμενη μορφολογική συμμόρφωσή τους προς το τυπικό της δημοτικής. Επίσης πλήθος σύνθετων λέξεων που είναι δυνατό να φαίνονται πλαστές έχουν καταχωρηθεί λόγω ανεύρεσής τους στις πηγές. Για παράδειγμα υπάρχει το ουσιαστικό *βρομοσλάβος* και όχι τα *βρομότουρκος* ή *βρομοαμερικάνος*.

Τέλος επιστημονικοί όροι που σήμερα έχουν αντικατασταθεί από νεότερους παραμένουν, γιατί κινούμαστε σε πλαίσιο ευρύτερης συγχρονίας, π.χ. *βρεφολόγος* παράλληλα με το σύγχρονο τύπο *νεογολόγος*. Τύποι όπως *βυζαντιολόγος*, *βυζαντιολογία* παραμένουν παράλληλα με τους κοινούς τύπους *βυζαντινολόγος*, *βυζαντινολογία*.

Συμπερασματικά ως λημματικοί τύποι καταγράφονται όχι μόνο όσοι γίνονται αποδεκτοί μέσα σε ένα πλαίσιο ρύθμισης της νεοελληνικής, παρά και όσοι είναι δυνατό να εμφανιστούν σε νεοελληνικό κείμενο λόγιου ή οικείου επιπέδου, προφορικού λόγου, λογοτεχνικού ύφους ή επιστημονικού περιεχομένου. Η διεύρυνση που επιζητήσαμε ως προς τη μακροδομή του λεξικού αυτού σε σχέση με άλλα σύγχρονα ερμηνευτικά λεξικά της νεοελληνικής αλλά και ως προς το μορφολογικό σύστημα της νεοελληνικής σε σχέση με την ισχύουσα γραμματική είναι σύμφωνη με το πνεύμα των ηλεκτρονικών λεξικών, που χαρακτηρίζονται από εξαντλητικότητα, πληρότητα και ρητή περιγραφή των πληροφοριών, ακριβώς γιατί σχεδιάζονται για να εξυπηρετήσουν πολλές σύγχρονες ανάγκες, όπως είναι λ.χ. η αυτόματη μετάφραση.

5 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Σε αντίθεση με τα αντίστροφα λεξικά των Γ. Κουρμούλη και Ε. Μπαλαφούτη, όπου μερικές μόνο γραμματικές κατηγορίες είναι κωδικοποιημένες, στο *Αντίστροφο Ηλεκτρονικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής* όλα τα λήμματα είναι κωδικοποιημένα με τη γραμματική τους κατηγορία. Τα στοιχεία “.” που εισάγουν το κωδικό σημάδι διαχωρίζουν το σημείο όπου παρατίθεται η μεταγλωσσική πληροφορία μετά από κάθε λημματικό τύπο. Κατ’ αυτόν τον τρόπο οι διαδικασίες στη μορφολογική παραγωγή είναι πιο εμφανείς και γίνονται πιο κατανοητές για τον αναγνώστη.

Συγχρόνως, ο εξαντλητικός αυτός τρόπος κωδικοποίησης καθιστά το *Αντίστροφο Ηλεκτρονικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής* κατάλληλο για την εκμετάλλευσή του από προγράμματα αυτόματης επεξεργασίας φυσικών γλωσσών. Κατά την αντίστροφη αλφαβήτωση των λημμάτων οι καταλήξεις συγκεντρώνονται ανά ομάδες, γεγονός που

ενθαρρύνει την παραγοντοποίηση των επιθημάτων και ευνοεί τη συμπίεση των δεδομένων και του χώρου που κατέχει το Λεξικό στα ηλεκτρονικά προγράμματα. Έτσι διευκολύνεται η διαχείριση μεγάλου όγκου γλωσσικών πληροφοριών σε μικρό χρονικό διάστημα. Επίσης είναι εφικτός ο διαρκής εμπλουτισμός του λεξικού.

6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ακολουθώντας τις παραπάνω αρχές συντάξαμε το *Αντίστροφο Ηλεκτρονικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής*, που παρέχει επίσης δυνατότητα εκμετάλλευσής του από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Διαπιστώσαμε στην πράξη τη δυσκολία οριοθέτησης της μακροδομής και τα προβλήματα που δημιουργεί η αρχή της οικονομίας όσον αφορά την πληρότητα και την κωδικοποίηση.

Το αντίστροφο αυτό λεξικό, καρπός αποδελτίωσης άλλων λεξικών, μελετών αλλά και αυθεντικών κειμένων, αποτελεί ένα από τα πληρέστερα λεξικά της Νέας Ελληνικής σε αριθμό λημμάτων, ενώ η ηλεκτρονική μορφή του επιτρέπει την αυτόματη συλλογή όλων των μορφολογικών τύπων των λημμάτων ύστερα από ειδική επεξεργασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- (1) Γ. Ι. Κουρμούλη, *Αντίστροφον Λεξικόν της Νέας Ελληνικής*, 1967, σ. 802.
- (2) Ε. Μπαλαφούτη, *Αντίστροφο Λεξικό της Κοινής Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, 1996, Επικαιρότητα, σ. 733.
- (3) Εμμ. Κριαρά, *Νέο Ελληνικό λεξικό της σύγχρονης δημοτικής γλώσσας*, 1995, Εκδοτική Αθηνών, σ. 1587.
- (4) Αρχείο Νεολογισμών, Τομέας Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.
- (5) Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, "Ονόματα δηλωτικά χρώματος της κοινής ΝΕ. Συμβολή Λεξικολογική". 1987. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, Πρακτικά της 8ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, σσ. 391-413.
- (6) Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, "Το τεμάχιο -τος στα ρηματικά επίθετα της νεοελληνικής". 1995. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, Πρακτικά της 15ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, σσ. 473-484.
- (7) Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, "Το επίθημα -άδικο στη νεοελληνική". 1997. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, Πρακτικά της 17ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, σσ. 157-171.

- (8) Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, *Η Νεολογία στην Κοινή Νεοελληνική*, 1986, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παράρτημα 65 της Επιστημονικής Επετηρίδας της Φιλοσοφικής Σχολής, σ. 362.
- (9) Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, *Νεολογικός Δανεισμός της Νεοελληνικής*, 1994, σ. 298.
- (10) Λ. Παπαγεωργίου, *Τα νεοελληνικά πληθυντικά ονόματα*, Ιωάννινα, 1989, σσ.1-67.
- (11) Blandine Courtois, Max Silberstein (Eds), "Les dictionnaires électroniques du français". *Langue Française* 87. 1990. Larousse : Paris.